ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ
ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ ЗА 2022 РІК

ЗМІСТ

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСІВ ТА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ……..……...3

ІІ. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Лісове господарство, відтворення лісів…….....7
2.1.1. Збереження біологічного різноманіття в лісах та розвиток ПЗФ…8
2.1.2. Лісова сертифікація…….……..9

2.2. Охорона і захист лісів……..….11
2.2.1. Охорона лісів від незаконних рубок…….……12
2.2.2. Охорона лісів від пожеж……...…..13
2.2.3. Захист лісів від шкідників і хвороб…….…..14

2.3. Використання лісових ресурсів…….…...….16
2.3.1. Реалізація деревини на аукціонах……..16
2.3.2. Електронний облік деревини……17
2.3.3. Будівництво лісових автомобільних доріг…… ……18
2.3.4. Капітальні інвестиції в основні засоби виробництва ……..…..…18

2.4. Мисливське господарство…….……19

2.5.Наукова діяльність……...20

2.6. Міжнародна діяльність……...21

2.7. Робота з громадськістю…… ……..….22

2.8. Нормотворча робота…… …… …….....22

2.9. Кадрова робота……..…...23

2.10. Робота з запобігання та виявлення корупції…… …….24

ІІІ. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ……25

ІV. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ…….…...26

V. СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ 2022 ТА ПЕРСПЕКТИВИ 2023…...29

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСІВ ТА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Незважаючи на прийняття низки міжнародних природоохоронних документів, стан навколишнього природного середовища невпинно погіршується. Тому збереження стабільності кліматичної системи є однією з найважливіших глобальних проблем.

Ліси відіграють вагому роль як у формуванні вуглецевого балансу атмосфери, так і у збереженні біорізнаманіття. І факт важливості лісів та лісового господарства на сьогодні є загальновизнаним, і не викликає жодних сумнівів.

Загальна площа лісових ділянок, що належать до лісового фонду України, становить 10,4 млн га, в тому числі вкриті лісовою рослинністю 9,6 млн га.

№	Країна	Площа вкритих лісом земель, тис. га	Процент вкритих лісом земель від загальної площі країни
1	Російська Федерація	815 312	49,8
2	Швеція	27 980	68,7
3	Фінляндія	22 409	73,7
4	Туреччина	22 220	28,9
5	Іспанія	18 572	37,2
6	Франція	17 253	31,5
7	Норвегія	12 180	40,0
8	Німеччина	11 419	32,7
9	***Україна***	***9 690***	***15,9***
10	Італія	9 566	32,5

** за даними звіту по лісах Європи 2020*

Лісистість України становить 15,9%. Але, незважаючи на досить невелику лісистість території, Україна займає 9-те місце у Європі за площею лісів та 7-те місце за запасами деревини. Умови для лісовирощування в Україні украй неоднорідні, тому ліси поширені територією держави нерівномірно.

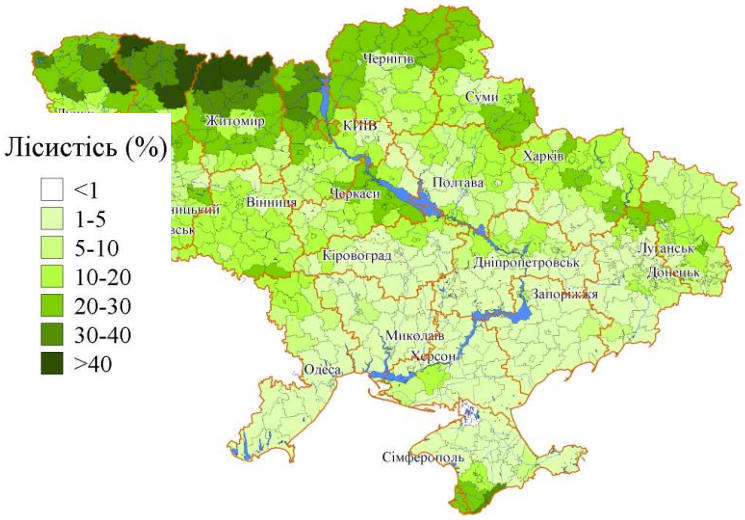

Лісистість у різних природних зонах має значні відмінності й не досягає оптимального рівня, за якого ліси найпозитивніше впливають на клімат, ґрунти, водні ресурси, протидіють ерозійним процесам, а також забезпечують одержання більшої кількості деревини.

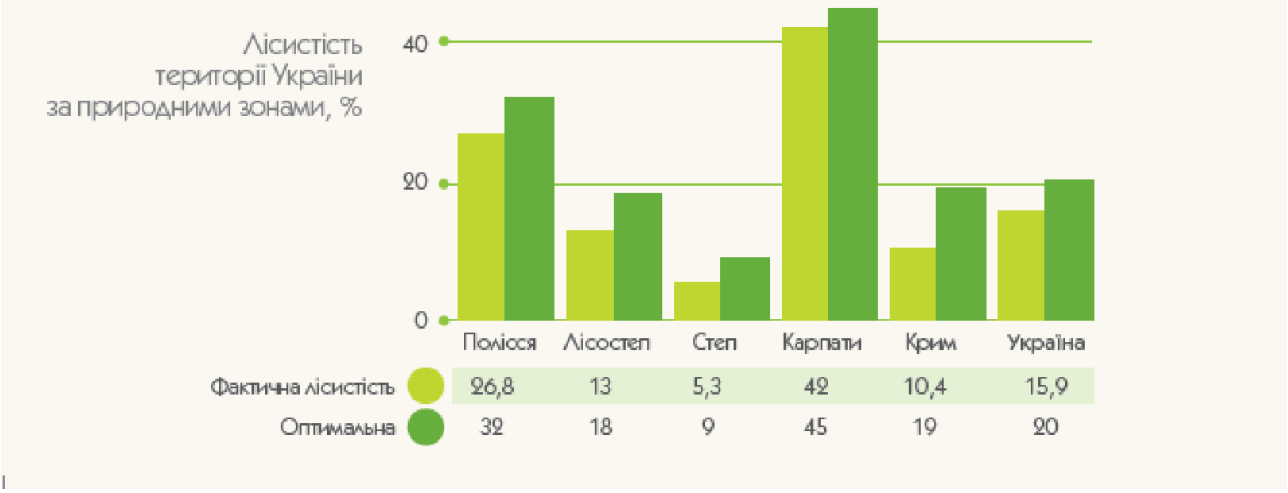

Більше половини лісів країни створені людиною та потребують посиленого догляду.

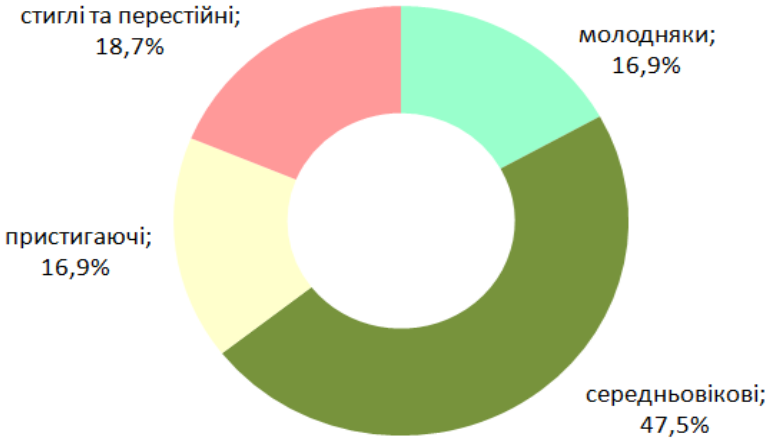

У віковій структурі переважають середньовікові насадження, частка стиглих та перестиглих насаджень 18,7%. Середній вік лісів становить понад 60 років, відбувається поступове старіння лісів, що призводить до погіршення їх санітарного стану.

Ліси України сформовані понад 30 видами деревних порід, серед яких домінують сосна, дуб, бук, ялина, береза, вільха, ясен, граб, ялиця. Хвойні насадження займають 43% загальної площі, зокрема, сосна – 35%. Твердолистяні насадження становлять 43%, зокрема, дуб і бук – 37%.

Запас деревини в лісах оцінюється в межах 2,3 мільярда м^3.

За рік в лісах України в середньому приростає 35 млн м^3 деревини. Середньорічний приріст деревини на 1 га у лісах Держлісагентства дорівнює 3,9 м^3 на 1 гектар і коливається від 5,0 м^3 в Карпатах до 2,5 м^3 у Степовій зоні.

Відбувається поступове збільшення запасу, що підтверджує значний економічний і природоохоронний потенціал наших лісів.

У лісах України запас на 1 гектарі складає близько 235 м3, зокрема у лісах Держлісагентства – близько 251 м3 (10-те місце в Європі, в Польщі – 288 м3, в Білорусі – 206 м3, в Швеції – 131 м3).

В цілому по Україні цей показник нижчий і складає 235 м^3 за рахунок, у першу чергу, лісів реформованих сільгосппідприємств, які зріджені та знаходяться в складному санітарному стані.

Середні запаси деревостанів в окремих державах Європи, м^3/га

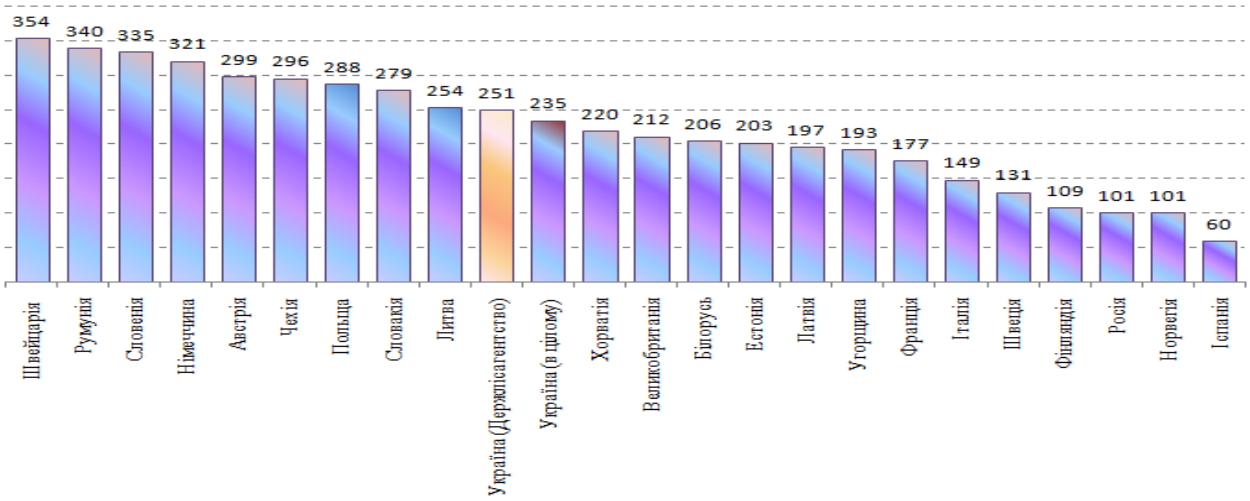

Відповідно до Земельного та Лісового кодексів ліси України можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

Переважна більшість лісів перебуває у державній власності. У процесі розмежування земель до комунальної власності можуть бути віднесені близько 1,3 млн га (13%) земельних ділянок лісогосподарського призначення, що знаходяться у постійному користуванні комунальних підприємств, підпорядкованих органам місцевого самоврядування. Частка лісів приватної власності складає менше 0,1% загальної площі лісових земель. Близько 800 тис. га лісових земель не надані в користування. В Україні історично сформована ситуація з закріпленням державних лісів за численними постійними лісокористувачами (для ведення лісового господарства ліси надані в постійне користування підприємствам, установам і організаціям кількох десятків міністерств і відомств). За відомчим підпорядкуванням, найбільша площа

лісових земель (близько 73%) перебуває у користуванні лісогосподарських підприємств, які належать до сфери управління Держлісагентства.

II. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ

Збройна агресія російської федерації проти України мала та має суттєві наслідки для лісового господарства України - 2.9 млн га лісів мають різні рівні пошкодження. З урахуванням лісів АР Крим та Луганської та Донецької областей, які були окуповані до 2022 року, на даний час близько 1 млн га лісів знаходяться в окупації чи перебувають під впливом активних бойових дій.

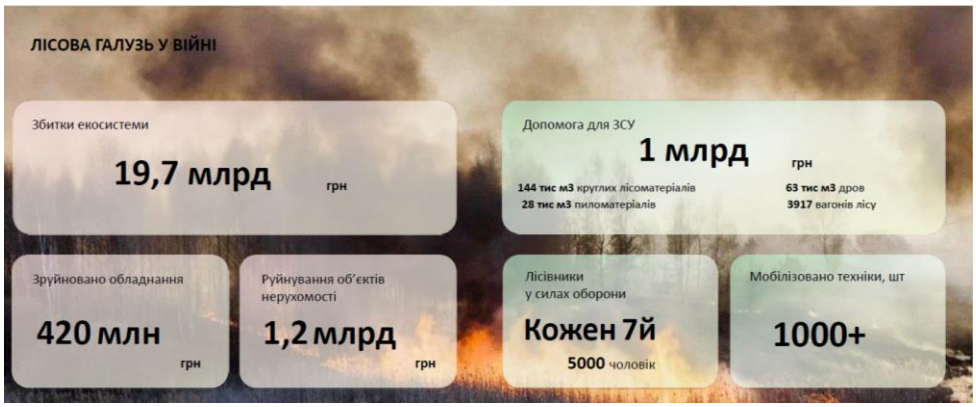

Детальний аналіз пошкодження лісів та збитків лісового господарства буде проведений після повної де окупації території та розмінування територій.

Забруднення лісів вибухонебезпечними предметами на даний час є найбільшою проблемою лісового господарства. На даний час 690 тис. га потребують розмінування, але ця цифра збільшується щодня не тільки за рахунок де окупації територій, але й за рахунок подальшого мінування територій на кордоні України та білорусі.

Наступною суттєвою проблемою є руйнування та пошкодження об'єктів лісового господарства. Навіть якщо де окуповані підприємства не зруйновані, російські війська вивозять все обладнання та техніку. Найбільш суттєвими руйнуваннями для лісового господарства є пошкодження ВО «Укрдержліспроект», що відповідає за лісовпорядне планування, та селекційно-насіннєвого центру в м. Лиман, Донецької області, який було відкрито лише в грудні 2021 року і який був призначений забезпечити посадковим матеріалом із закритою кореневою системою східні підприємства. Крім того необхідно враховувати кількість мобілізованого обладнання та проблеми з електропостачанням в 2022 році.

Більш детальна інформація наведена у відповідних розділах звіту.

2.1. ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО, ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ

Основним завданням лісового господарства є вирощування та відтворення лісів. Постійні лісокористувачі та власники лісів відповідно до законодавства протягом двох років зобов'язані відновити ліс на місці суцільних зрубів. Такий період обумовлений необхідністю підготовки ґрунту та проведення інших заходів для висаджування лісу або сприянню його природному поновленню.

Зазвичай, відновлення лісу проводяться на наступний після рубки рік, а інколи, якщо є всі умови, і того ж року.

Найбільш сприятливі погодні умови для відновлення лісів – навесні та восени.

У 2022 році, не зважаючи на широкомасштабні військові дії, відтворено лісів на площі 32 тисячі га, зокрема створено нових лісів 1,9 тисяч га.

Загальна кількість висаджених сіянців (з врахуванням садивного матеріалу, який включений на сайт «Зелена країна») складає більше **183,3 млн шт**.

Окрім того, впродовж 2022 року державними лісогосподарськими підприємствами проведено заготівлю лісового насіння в кількості – **545,2** тонни.

2.1.1. Збереження біологічного різноманіття в лісах та розвиток природно-заповідного фонду

Лісові ландшафти в структурі природно-заповідного фонду України (ПЗФ) займають провідне місце. Кожен другий заповіданий гектар в Україні – землі лісогосподарського призначення, або ліси на інших категоріях земель. Практично у всіх регіонах заповідність в лісах вища ніж загальнодержавна.

На сьогодні лісів, що належать до сфери управління Держлісагентства, уже заповідано близько 17%. Слід відмітити, що за 40 років площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду в лісах Держлісагентства збільшилась в 4 рази (площа із 315 тис. га у 1978 р. - до 1,3 млн га у 2022 р. і заповідність відповідно із 5,5% до 17%). І це не враховуючи природних заповідників (83 тис. га), які були передані у 2021 році до Міндовкілля відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1628, а також площі лісів, що вилучені під об'єкти ПЗФ та надані у постійне користування установам Міндовкілля.

У лісах, що належать до сфери управління Держлісагентства, створено більше 3,4 тис. територій та об'єктів ПЗФ загальною площею близько 1,3 млн га:

- на площі 0,14 млн га - 8 природоохоронних установ (7 національних природних парків (НПП) і 1 господарство-парк;
- на площі 1,2 млн га (величезна територія з обмеженою господарською діяльністю, яка вимагає значних витрат) - заказники, заповідні урочища, регіональні ландшафтні парки тощо, а також частини природоохоронних установ, які не вилучені із постійного користування підприємств Держлісагентства

У 2022 році Указами Президента України створено та розширено межі установ ПЗФ за рахунок земель лісогосподарського призначення підприємств, що належать до сфери управління Держлісагентства:

- НПП «Холодний Яр» (6829,5 га – з вилученням);
- НПП «Куяльницький» (1242,5 га – без вилучення);
- НПП «Пуща Радзівіла» (22427,16 га – з вилученням);
- Карпатський біосферний заповідник (зміна меж території - 17913,6 га – з вилученням);
- НПП «Вижницький» (щодо розширення меж 131 га – з вилученням).

Пошкодження територій і об'єктів ПЗФ Держлісагентства внаслідок військових дій

- Частина територій і об'єктів ПЗФ знаходяться в зоні бойових дій або на тимчасово окупованій території, де призупинено господарську діяльність і відсутня можливість провести обстеження та надати

інформацію щодо пошкоджень (Донецька, Луганська, Запорізька, Миколаївська, Херсонська, Харківська області).

- Частина територій ПЗФ пошкоджена внаслідок будівництва фортифікаційних споруд, де обстеження неможливі у зв'язку з обмеженим доступом (Волинська**,** Рівненська, Житомирська, Київська, Чернігівська, Сумська, Харківська області).
- Непроста ситуація і в тих заповідних об'єктах, які пережили окупацію. Тут на першому місці стоїть проблема розмінування територій (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська та Харківська області). Наявні обсяги пошкоджень будуть встановлені після обстежень, які можна буде провести тільки після розмінування територій.

Заповідання лісового фонду Держлісагентства станом на 01.01.2022 та фактична лісистість за адміністративними областями

Обласні управління лісового та мисливського господарства, підприємства, організації і установи, які безпосередньо належать до сфери управління Держлісагентства	Загальна площа земель, які перебувають у постійному користуванні, га	Площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду, га	%% заповідання	Фактична лісистість адміністративної області, %
Рескомліс АР Крим	284717	50929	17,9 %	10,7%
Вінницьке	221993	27543	12,4 %	13,1%
Волинське	641594	154148	24,0 %	31,0%
Дніпропетровське	111365	14573	13,1 %	5,6%
Донецьке	130821	44535	34,0 %	6,9%
Житомирське	773138	93033	12,0 %	33,6%
Закарпатське	588727	69691	11,8 %	51,4%
Запорізьке	76841	16389	21,3 %	3,7%
Івано-Франківське	456799	64259	14,1 %	41,0%
Київське	418111	25400	6,1%	22,2%
Кіровоградське	130704	24017	18,4 %	6,7%
Луганське	336614	37074	11,0 %	11,0%
Львівське	478029	102621	21,5 %	28,5%

Миколаївське	84267	23423	27,8 %	4,0%
Одеське	186728	46924	25,1 %	6,1%
Полтавське	236431	40036	16,9 %	8,6%
Рівненське	716717	84409	11,8 %	36,4%
Сумське	286199	32670	11,4 %	17,8%
Тернопільське	148599	32299	21,7 %	13,3%
Харківське	322755	50440	15,6 %	12,0%
Херсонське	174513	32452	18,6 %	4,1%
Хмельницьке	193732	50599	26,1 %	12,8%
Черкаське	280024	15325	5,5%	15,1%
Чернівецьке	234477	74440	31,7 %	29,2%
Чернігівське	420017	93240	22,2 %	20,9%
Разом	**7649195**	**1300469**	**17, 0%**	**15,9 %**

2.1.2. Лісова сертифікація

Лісова сертифікація – оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку. Метою лісової сертифікації є забезпечення економічно, екологічно і соціально збалансованого ведення лісового господарства шляхом виконання відповідних загальновизнаних і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

За даними міжнародної некомерційної неурядової організації «***Лісова опікунська рада***» (Forest Stewardship Council, FSC) в Україні станом на 21 грудня 2022 року 4,06 млн га у 93 підприємствах мали статус FSC-сертифікованих.

Військова агресія РФ проти України за умов трансформації суспільства та тривалих реформ загострила існуючі виклики забезпечення сталого лісогосподарювання, ускладнюючи функціонування лісового сектору та збільшуючи ризики цілісності системи FSC.

Збереження FSC сертифікації стало можливим завдяки активній позиції міжнародних членів FSC від України та прихильності цінностям інших учасників системи. Внесені комплексні зміни до нормативної бази FSC відповідно рішення стосовно України дозволяють і надалі забезпечувати відповідальне

лісогосподарювання на територіях, не зачеплених військовим конфліктом, а також зберігати цілісності ланцюгів постачання продукції.

Не зважаючи на призупинення дії сертифікатів у зонах військового конфлікту, сертифікована площа не скоротилася, а навіть зросла на 5% завдяки розширенню дії сертифікатів в рамках об'єднаних лісогосподарських підприємств на територію, яка не була охоплена вимогами FSC національного стандарту. Кількість сертифікатів ланцюга постачання, які насамперед стосуються деревообробного бізнесу, склала 373 та зменшилася на 7% порівняно з початком минулого року.

Новий етап реформування системи управління лісової галузі як відповідь на сучасні виклики потребував посилення комунікації між зацікавленими сторонами. Відповідно обрано рішення про доцільність збереження існуючої моделі сертифікації, за якої утримувачами сертифікатів мають бути окремі філії, а не об'єднане державне підприємство чи його регіональні офіси. Така модель зменшує ризики невідповідності вимог FSC національного стандарту та підвищує відповідальність утримувачів сертифікатів перед довкіллям та суспільством. Натепер, вже 15 новостворених філій отримали сертифікати. Це частина 84 філій, які мали сертифікований статус як державні лісогосподарські підприємства у сфері управління Держлісагентства.

Фокус уваги на мобілізацію підтримання відповідального ведення лісового господарства за умов воєнного і післявоєнного періоду зумовив започаткування проєкту щодо розроблення національних індикаторів по виключенню територій зі сфери сертифікації. За визнанням зацікавлених сторін, які представляють баланс екологічних, соціальних і економічних інтересів, це має стати дієвим рішенням для тієї частини території України, на якій неможливо забезпечити дотримання вимог FSC національного стандарту через забруднення вибухонебезпечними предметами.

Станом на початок 2022 року в Україні за системою ***PEFC*** були сертифіковані п'ять лісогосподарських підприємств площею 120,9 тис. га: ДП «Хмельницьке лісомисливське господарство», ДП «Ярмолинецьке лісове господарство» Хмельницького ОУЛМГ та ДП «Львівське лісове господарство», ДП «Стрийське лісове господарство», ДП «Дрогобицьке лісове господарство» Львівського ОУЛМГ. Ці підприємства, зважаючи на віддалене розташування від місць бойових дій, підтримували статус сертифікованих та натепер проходять польові чи дистанційні аудити уже у якості філій ДП «Ліси України».

Також одинадцять суб'єктів господарювання станом на 24 лютого 2022 року мали сертифікати ланцюга постачання, одне з цих підприємств через економічні проблеми відмовилося від продовження сертифікації, інші пройшли аудити і підтвердили статус сертифікованих.

Однією з важливих проблем для PEFC сертифікації стало те, що усі лісогосподарські підприємства та частина ланцюгів постачання були сертифіковані українським органом сертифікації ТОВ «Легалліс», але за ліцензією російської аудиторської компанії. Асоціація «Національна Система Лісової Добровільної Сертифікації» доклала максимум зусиль до акредитації та

залучення в Україну латвійської компанії BM Certification і трансфер утримувачів сертифікатів відбувся без втрат.

Ще до повномасштабного вторгнення Робоча група з розробки стандарту лісоуправління розпочала роботу над стандартом для плантацій та насаджень поза лісом. В умовах екоциду, спричиненого російською агресією, коли спалені чи знищені великі площі лісів, важливо відновлювати деревні насадження на усіх можливих площах та зі всіма можливими функціями: полезахисні смуги, енергетичні плантації, самосійні ліси, зелені насадження у містах. Також важливо, щоб власники цих насаджень мали можливість отримувати відшкодування за надані екосистемні послуги, зокрема і завдяки сертифікації. Тому робота над розробкою стандарту продовжується і в умовах воєнного стану.

2.2. ОХОРОНА І ЗАХИСТ ЛІСІВ

Відповідно до статті 89 Лісового кодексу України охорону і захист лісів, що належать до сфери управління Держлісагентства, здійснюють працівники державної лісової охорони.

Працівники державної лісової охорони здійснюють охорону і захист лісів від пожеж, незаконних рубок, захист від шкідників та хвороб у межах існуючого законодавчого поля – основні завдання та повноваження працівників державної лісової охорони визначені статтями 90-94 Лісового кодексу України та Положенням про державну лісову охорону, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 976.

2.2.1. Охорона лісів від незаконних рубок

Обсяг незаконних рубок у 2022 році склав 20,6 тис. куб. м, що становить 80 % від обсягу за аналогічний період 2021 року (25,8 тис. куб. м), загальною кількістю 3406 випадків.

Найбільші обсяги незаконних рубок виявлені у лісах підприємств Дніпропетровського облуправління – 6840 куб. м (33,2 % від загального обсягу по Держлісагентству), Харківського – 3496 куб. м (17,0 %), Закарпатського – 2343 куб. м (11,4 %), Київського обласного та по м. Києву – 1856 куб. м (9,0 %).

Частка незаконних рубок за 2022 рік, які скоєні невиявленими лісопорушниками, склала 15,8 тис. куб. м (76,6 % від загальної маси), – всього 883 випадки, зокрема найбільші обсяги виявлені у лісах підприємств Дніпропетровського облуправління – 6550 куб. м (41,6 % від загального обсягу скоєних невиявленими лісопорушниками по Держлісагентству), Харківського – 3055 куб. м (19,4 %), Закарпатського – 1532 куб. м (9,7 %), Київського обласного та по м. Києву – 1550 куб. м (9,8 %).

Заподіяна шкода за 2022 рік склала 186,7 млн грн, що становить 87 % від обсягу за аналогічний період 2021 року (213,7 млн грн), відшкодовано – 9,2 млн гривень.

Разом з тим, у зв’язку з військовою агресією російської федерації проти України, відсутня інформація з частини тимчасово окупованих територій,

зокрема Запорізької, Луганської, Миколаївської, Донецької, Херсонської областей та АР Крим. На цих територіях виявлені численні порушення лісового законодавства, в тому числі незаконні рубки, водночас тимчасова окупація територій та їх забруднення вибухонебезпечними предметами, а також обстріли, що відбуваються в прикордонних районах, не дають можливості для виявлення всіх фактів знищення лісів, також є повідомлення про незаконні рубки, що здійснюються на тимчасово окупованих територіях, загальна їх кількість буде тільки зростати.

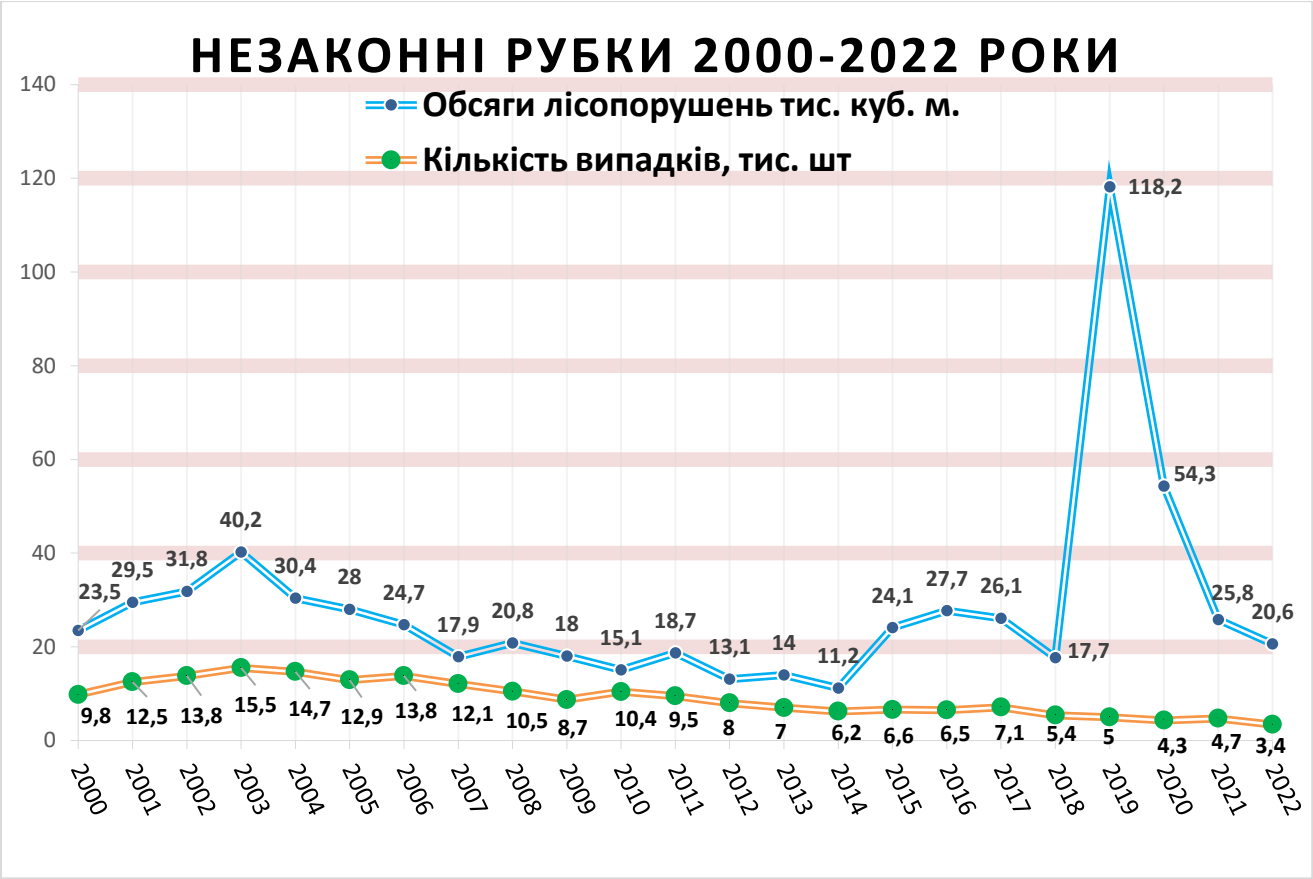

2.2.2. Охорона лісів від пожеж

До щорічного зростання пожежної небезпеки в лісах, зумовленого глобальним потеплінням, у 2022 році додалися пожежі в лісових масивах, викликані бойовими діями, обстрілами, а також наявність замінованих територій із значною кількістю вибухонебезпечних предметів, що унеможливлює своєчасне виявлення та оперативне реагування.

За 2022 рік в лісах галузі ліквідовано 1009 пожеж на площі 15,5 тис. га, що у 1,5 рази більше від кількості та у 53 рази від площі загорянь за попередній рік. Середня площа однієї пожежі зросла у 35 разів та становила 15,4 га, а збитки склали 438,9 млн гривень. У 27 відсотків випадків до гасіння пожеж залучалися сили та засоби ДСНС.

У 202 випадках площа загоряння перевищила 5 га. Загальна площа всіх великих пожеж з початку року склала 14,4 тис. га, у т.ч. верхових – 1,2 тис. гектарів.

Зазначимо, що облік пожеж здійснювався без урахування значної частини лісів (зокрема, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Донецької, Херсонської та інших областей), де велися бойові дії, а частина територій зазначених областей наразі перебуває під контролем окупантів. Оцінити прямі та побічні збитки від лісових пожеж, здійснити інструментальну зйомку площ, пройдених вогнем, неможливо, вони будуть відкориговані після закінчення воєнних дій та звільнення і розмінування тимчасово окупованих територій.

Для порівняння: у 2021 році ліквідовано тільки одну велику пожежу, у 2020 році – 95 пожеж. Загальна площа великих пожеж зросла у порівнянні з минулим роком у 2363 рази, а у порівнянні з 2020 роком – зменшилася у 5 разів.

Основні причини виникнення пожеж (62%) - загоряння насаджень внаслідок проведення активних бойових дій, обстрілів крилатими ракетами та снарядами, а також наявність в них вибухонебезпечних предметів.

З метою попередження лісових пожеж підприємствами влаштовано майже 12 км протипожежних розривів і бар'єрів та 36,2 тис. км мінералізованих смуг, проведено догляд за ними в обсязі 164 тис. кілометрів.

У лісових масивах вздовж доріг загального користування та у місцях відпочинку населення виставлено 10,3 тис. аншлагів, панно, плакатів на протипожежну тематику. У ЗМІ оприлюднені 2,3 тис. статей, організовано 911 виступів на радіо та 185 на телебаченні, проведено 11,6 тис. лекцій та бесід про дотримання вимог пожежної безпеки в лісах. Перекрито 12,5 тис. позапланових доріг.

Проведено 16,5 тис. рейдів щодо дотримання вимог Правил пожежної безпеки в лісах України, оштрафовано 161 порушника на загальну суму 265 тис. гривень.

2.2.3. Захист лісів від шкідників і хвороб

(інформація без урахування даних по Донецькій та Луганській областям)

Загальна площа всихання[1] станом на 01.01.2022 становила 221 тис. га, зафіксовано нових осередків 148 тис. га, ліквідовано 167 тис. га, залишок на 31.12.2022 становить 202 тис. га, з яких: сосна звичайна – 79 тис. га, дуб звичайний – 62 тис. га, ялина європейська – 13 тис. га та інші породи – 48 тис. гектарів.

За 2022 рік зафіксовано насаджень, пошкоджених внаслідок стихійних явищ, а саме вітровалів та буреломів, на площі 17,3 тис. га загальною масою 524,5 тис. куб. м, в тому числі на землях природно-заповідного фонду 750 га масою 26,4 тис. куб. метрів.

Ліквідовано наслідків стихійних явищ на загальній площі 14,9 тис. га, заготовлено 466,8 тис. куб. м деревини, що становить 86 % по площі та 89 % по масі відповідно до загального об`єму.

Найбільше постраждали від стихійних явищ насадження підприємств Закарпатського – 4,4 тис. га, Рівненського – 3,2 тис. га та

[1] внаслідок кліматичних змін, пожеж та/або спалахів шкідників та хвороб

Чернігівського – 2,1 тис. га обласних управлінь лісового та мисливського господарства.

Заходи з поліпшення санітарного стану лісів проведені на площі понад 165 тис. га, заготовлено 6,1 млн куб. м деревини, що становить 84 % по площі та 89 % по масі відповідно.

На початок 2022 року загальна площа осередків шкідників і хвороб лісу становила 577 тис. га, виникло нових осередків на площі 137 тис. га, ліквідовано заходами боротьби і затухло під впливом природних факторів осередків на площі 128 тис. га, залишок осередків на 31.12.2022 склав 586 тис. гектарів.

Роботи із захисту лісів здійснюють сім державних спеціалізованих лісозахисних підприємств, які координуються Держлісагентством.

До завдань зазначених підприємств входить нагляд, облік шкідників і хвороб лісу, проведення лісопатологічних обстежень, призначення та проведення лісозахисних заходів, методична допомога лісокористувачам на місцях.

Пріоритетним напрямком діяльності державної лісозахисної служби є розробка та впровадження у практику біологічних засобів боротьби із шкідниками лісу. Такі засоби нешкідливі для людини та довкілля і застосовуються в густонаселених районах України і в лісах, де використання хімічних засобів боротьби заборонено. Цим напрямком активно займається державне спеціалізоване лісозахисне підприємство «Харківлісозахист». В лабораторії даного підприємства проводяться роботи зі штучного вирощування мурахожука (Thanasimus formicarius) проти стовбурових шкідників.

У зв’язку з військовою агресією рф та запровадженим воєнним станом в Україні, за 2022 рік випуск біологічного матеріалу та заходи боротьби в насадженнях підвідомчих підприємств, установ і організацій Держлісагентства, інших лісокористувачів та власників лісів не проводились.

Динаміка площ всихання насаджень Держлісагентства (тис. га)

(інформація без урахування даних по Донецькій та Луганській областям)

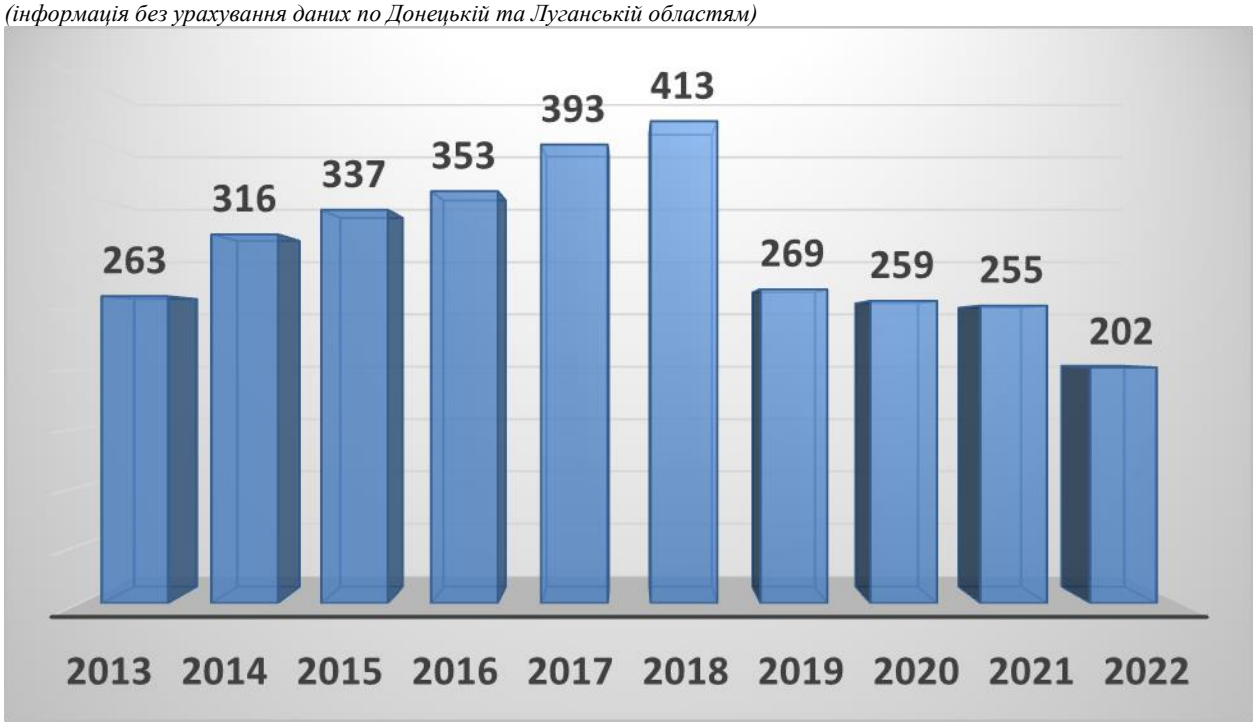

Обсяги проведення винищувальних заходів
боротьби проти шкідників лісу (тис. га)
(інформація без урахування даних по Донецькій та Луганській областям)

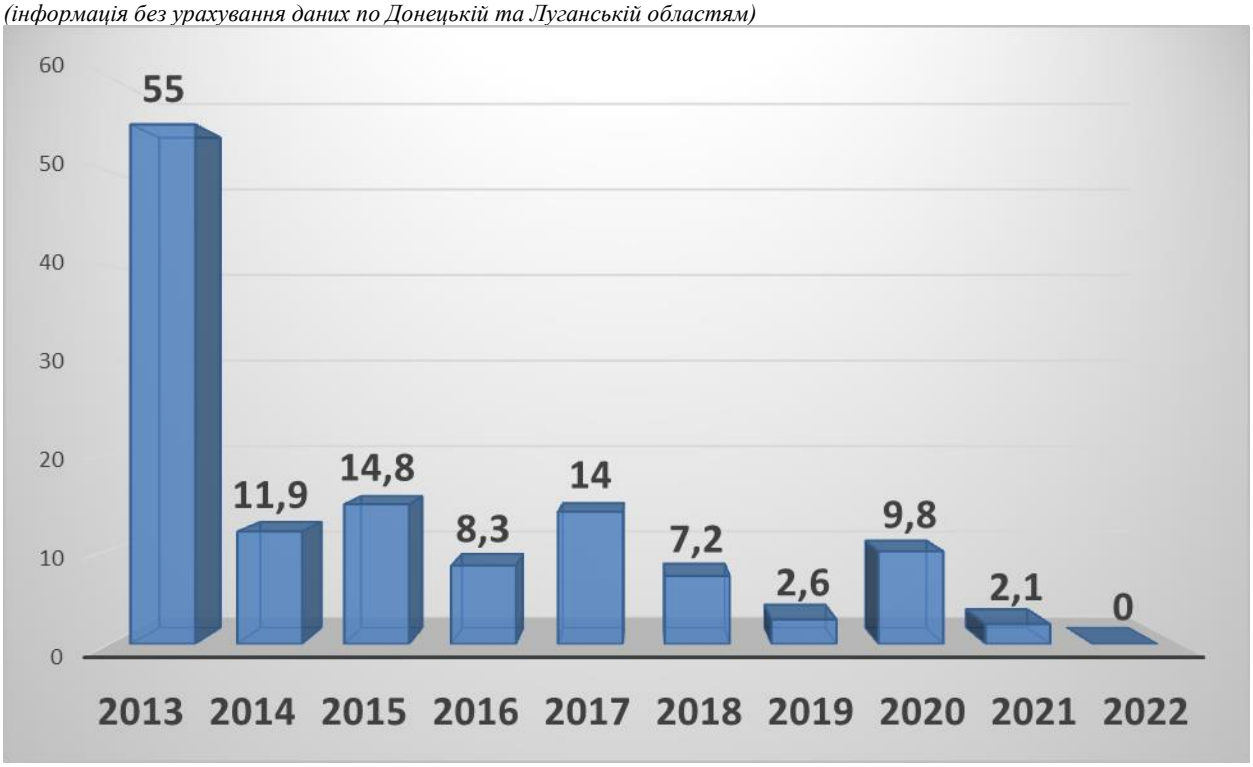

2.3. ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

2.3.1. Реалізація деревини

Державні лісогосподарські підприємства, які належать до сфери управління Держлісагентства, здійснюють реалізацію лісоматеріалів відповідно до законодавства, зокрема до положень законів України «Про товарні біржі», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про публічні закупівлі», «Про оборонні закупівлі».

З метою стабільного забезпечення ринку деревиною, лісогосподарські підприємства здійснювали реалізацію лісоматеріалів на товарних біржах, які отримали ліцензії Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Протягом 2022 року державними лісогосподарськими підприємствами, які належать до сфери управління Держлісагентства, заготовлено близько 13,5 млн м3 лісоматеріалів, у тому числі 7,5 млн м3 лісоматеріалів хвойних порід, 4,5 млн м3 – твердолистяних, 1,4 – м'яколистяних.

На внутрішній ринок реалізовано 10,9 млн м3 лісоматеріалів, з яких 4,2 млн м3 лісоматеріалів круглих, 3,2 млн м3 деревини дров'яної промислового використання та 3,5 млн м3 деревини дров'яної непромислового використання.

Загальний обсяг реалізованих лісоматеріалів у діючих оптових цінах (без ПДВ) становив близько 18,9 млрд грн.

Середньозважена вартість одного знеособленого кубометра лісоматеріалів у 2022 році становила 1740 грн (без ПДВ), що на 327 грн або (або 23 %) більше, ніж за аналогічний період минулого року.

Прийняті у передвоєнний рік нормативно-правові акти дозволили забезпечити розвиток внутрішнього ринку лісоматеріалів, вдосконалити й осучаснити біржову торгівлю лісоматеріалами, а також забезпечити додаткові фінансові надходження у лісове господарство України.

При зменшенні на 1813 тис. м3 загального обсягу реалізації порівняно до минулого року, лісогосподарські підприємства забезпечили збільшення на 998 млн грн доходу від реалізації лісоматеріалів.

За результатами проведених електронних аукціонів (конкурентних процедур) обсяг продажу лісоматеріалів становив понад 7 млн м3, загальна реалізаційна вартість становила близько 15,5 млрд грн. За «прямими» договорами, де покупцями виступали фізичні особи – громадяни України реалізовано 3,8 млн м3, загальна реалізаційна вартість становила понад 3,4 млрд грн.

Вважаємо, що розвиток біржової торгівлі деревиною сприяє розвитку конкуренції на ринку, дозволяє створити в Україні об'єктивну ринкову вартість ресурсу та балансує попит і пропозицію на ринку лісоматеріалів.

2.3.2. Електронний облік деревини

Електронний облік деревини здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1142 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за не перевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених».

Зазначеним актом Уряду запроваджено обов'язкове ведення електронного обліку деревини власниками лісів та постійними лісокористувачами України.

Відповідно до пункту 6 зазначеної постанови, наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 27.09.2021 № 621, (зареєстр. в Міністерстві юстиції України 13.10.2021 за № 1343/36965), затверджено Інструкцію з ведення електронного обліку деревини.

Систематизація інформації про походження, заготівлю та реалізацію лісоматеріалів здійснюється Єдиною державною системою електронного обліку деревини.

Станом на 31.12.2022 до системи електронного обліку деревини підключено 434 постійних лісокористувачів різних організаційно-правових форм господарювання у всіх областях України.

Доступ до Єдиної державної системи електронного обліку деревини надано Міністерству внутрішніх справ України, Національній поліції України,

Державній фіскальній службі України, Службі безпеки України та іншим державним органам.

Держлісагентство забезпечує доступ громадськості до інформації щодо використання лісових ресурсів. На офіційному сайті адміністратора Єдиної державної системи електронного обліку деревини ДП «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр» (https://www. ukrforest.com) реалізовано можливість перевірки законності заготівлі деревини через систему «Ліс у смартфоні» (https://lk.ukrforest.com) та здійснення онлайн перевірки лісоматеріалів (https://open.ukrforest.com) за номером бирки, номером ТТН та номером транспортного засобу.

Триває погодження проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо видачі спеціального дозволу на використання лісових ресурсів (лісорубний квиток) та сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів».

Зазначене дозволить уніфікувати підходи щодо видачі спеціального дозволу на використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) в електронній формі, а також затвердити механізм видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів «є-Сертифікат походження лісоматеріалів» в електронній формі.

2.3.3. Будівництво лісових автомобільних доріг

Відповідно до наказу Держлісагентства від 29.07.2022 № 585 "Про затвердження Зведеного плану будівництва, відновлення, ремонту та реконструкції лісових автомобільних доріг на 2022 рік за власні кошти лісогосподарських підприємств" підприємствами, що входять до сфери управління Держлісагентства заплановані роботи на 165 об’єктах.

Загалом виконано будівельні роботи загальною протяжністю 143 км земляного полотна та 190 км облаштовано дорожнім одягом. Зокрема, збудовано 63 км земляного полотна усіх типів лісових автомобільних доріг, у тому числі 52 км – II типу та 11,0 км – III типу. Облаштовано дорожнім одягом – 44 км лісових доріг, серед яких 40 км – II типу та 4 км – III типу. Обсяг капітального ремонту та реконструкції склав 80 км земляного полотна та 146 км дорожнього одягу.

Спільно із ДП "Державний дорожній науково-дослідний інститут імені М.П. Шульгіна" започатковано розроблення національного стандарту щодо проєктування лісових автомобільних доріг. У 2023 році планується завершення досліджень і проведення відповідних процедур, щодо затвердження документу.

2.3.4. Капітальні інвестиції в основні засоби виробництва

У рамках механізації заготівлі деревини і садіння лісу придбано 3 харвестери, 1 форвардер, 2 скідери, 2 новітні лісосадивні машини.

Придбано 3 потужних лінії з виготовлення технологічної тріски та 5 дровокольних комплексів у рамках розвитку потужностей з виготовлення продукції для енергетичних цілей.

Для забезпечення безперебійної роботи підприємств в умовах відключень електроенергії придбано 62 потужних автономних генератори.

Для розширення машинно-тракторного парку для охорони і захисту лісів, забезпечення лісогосподарської діяльності та будівництва лісових доріг придбано 188 автомобілів підвищеної прохідності для патрулювання, 3 вантажних автомобілі, 165 тракторів, 12 одиниць спеціалізованої техніки.

Для потреб ЗСУ та інших підрозділів лісогосподарськими підприємствами передано 703 одиниць автомобілів та тракторів. Знищено, захоплено та пошкоджено внаслідок російської агресії більше 300 одиниць техніки.

2.4. МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Площа мисливських угідь в Україні, які надані в користування підприємствам, установам, організаціям, становить близько 39 млн. га, із них організаціям УТМР надано 23 млн. га або 59 % від загальної площі, підприємствам Держлісагентства – 4 млн. га або (10 %) від загальної площі, користувачам іншої форми власності (приватні підприємства, клуби, громадські організації) – 12 млн. га або (31 %) від загальної площі.

За 2022 рік мисливцям надано 19469 адміністративних послуг, в тому числі послугу з видачі посвідчення мисливця отримали 1895 осіб, а щорічні контрольні картки обліку добутої дичини і порушень правил полювання – 17574 особи. Сума коштів, зарахованих до місцевих бюджетів за надання цих адміністративних послуг становила 291,6 тис. грн. і за справляння державного мита за право полювання на суму 29,9 тисяч гривень.

В мисливському сезоні 2022/2023 років полювання в Україні не проводилось у зв’язку з запровадженням обласними адміністраціями обмежень на період дії військового стану, ліміти та норми добування тварин не затверджувались.

Охорона угідь від браконьєрства

Питання охорони і відтворення мисливських тварин є пріоритетним в діяльності Держлісагентства, як центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.

Працівники державної лісової охорони постійно здійснюють рейди з охорони державного мисливського фонду та боротьби з браконьєрством.

В 2022 році на порушників правил полювання складено 827 протоколів, винесено постанов на загальну суму 316,8 тис. грн., в тому числі працівниками підприємств Держлісагентства - 657 протоколів (80 % до всіх протоколів), УТМР – 66 (8 %), екологічною інспекцією – 94 (11 %), іншими – 10 (1 %).

Нормативна-правова робота

В минулому році було врегульовано питання роботи громадських мисливських інспекторів, підготовлено та затверджено наказ Міністерства

захисту довкілля та природних ресурсів України від 25 листопада 2022 року № 505 «Про затвердження Положення про громадських мисливських інспекторів» зареєстрований в Міністерстві юстиції України 10 січня 2023 року за № 45/39101.

Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 21 листопада 2022 року № 499 «Про затвердження Порядку видачі посвідчень мисливця і щорічних контрольних карток обліку добутої дичини і порушень правил полювання», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 13 грудня 2022 року за № 1592/38928 удосконалено процедуру надання адміністративних послуг, передбачено можливість отримання послуг не залежно від місця реєстрації громадян.

2.5. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Продовжується виконання досліджень за рахунок коштів Державного бюджету відповідно до Тематичного плану науково-дослідних досліджень Держлісагентства на 2020–2024 рр (далі – Тематичний план).

Оновлено склад Науково-технічної ради Держлісагентства, проведено 3 засідання НТР.

Внаслідок російської військової агресії руйнуванню до рівня припинення функціонування піддалися об’єкти Краснотростянецького відділення УкрНДІЛГА (Сумська обл.). Знищено унікальну наукову бібліотеку та цінні архівні матеріали стосовно результатів досліджень на науково-дослідних об’єктах за майже 90-річний період. Великого пошкодження внаслідок обстрілів зазнала будівля відділення, яку віднесено до пам’яток архітектури державного значення.

Знищено та пошкоджено нерухоме й рухоме майно ДП «Клавдієвська ЛНДС» (Київська обл.) і ДП «Харківська ЛНДС» (Харківська обл.). Наукова та виробнича діяльність підприємств обмежена, адже вони знаходиться на територіях, що підлягають розмінуванню.

Підпорядковані УкрНДІЛГА ДП «Степовий філіал УкрНДІЛГА» (Херсонська обл.), ДП «Луганська АЛНДС» (Луганська обл.) та ДП «Маріупольська ЛНДС» (Донецька обл.) знаходяться на тимчасово окупованих територіях.

У результаті тимчасової окупації у 2014 р. Кримського півострову, де розташоване державне підприємство «Кримська гірсько-лісова науково-дослідна станція», УкрНДІЛГА втратив зв’язок із співвиконавцями за всіма напрямами наукової діяльності, крім того втрачено низку цінних наукових об’єктів, на яких проводилися багаторічні стаціонарні дослідження.

Розуміючи масштабність і незворотність екологічної катастрофи в лісових екосистемах унаслідок масштабних пожеж, забруднення ґрунтів, вод і лісової продукції радіонуклідами й токсичними речовинами, знищення біологічного різноманіття, порушення рельєфу, зумовлених бойовими діями, науковці невпинно продовжують свою роботу в умовах війни.

В умовах військового стану та в повоєнний період гостро постануть питання масштабного лісорозведення та лісовідновлення для забезпечення збільшених потреб держави в деревині у зв'язку з необхідністю подолання наслідків військових дій; моніторингу лісів зі створенням карт постраждалих територій і оцінюванням збитків, завданих лісовим екосистемам; визначення першочергових заходів для збереження та відновлення об'єктів лісового й природно-заповідного фонду України, насамперед тих, в яких відбувалися активні бойові дії.

У жовтні 2022 року проведено міжнародну науково-практичну конференцію молодих учених, аспірантів і здобувачів «Ліси в умовах сучасних викликів» (м. Харків, УкрНДІЛГА).

2.6. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Співпраця з міжнародними організаціями та процесами

Співпраця з міжнародними організаціями та процесами здійснювалась у відповідності до повноважень, наданих постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2002 №1371. Робота була зосереджувалась як на виконанні міжнародних зобов'язань Держлісагентства, так і на пошуки міжнародної допомоги лісовому господарству України у відшкодуванні завданої шкоди, завданої внаслідок збройної агресії росії. Зокрема, у 2022 році:

- взято участь у консультаціях та роботі 17-ї сесії ФЛООН. Зроблено заяву від імені України стосовно наслідків воєнної агресії РФ;
- на постійній основі виконувались обов'язки обов'язки співголови спільного бюро Європейської лісової комісії ФАО і Комітету по лісу та лісовій галузі ЄЕК ООН та голови виконавчого комітету Європейської лісової комісії ФАО;
- взято участь у 43-ї сесії робочої групи з питань лісової статистики, економіки та управління ЄЕК ООН/ФАО;
- взято участь у 26-й сесії Комітету по лісу ФАО. Зроблено заяву від імені України стосовно наслідків воєнної агресії РФ;
- взято участь у семінарі «Розробка, адаптація та обмін новітніми рішеннями та діями з метою запобігання та контролю над лісовими пожежами;
- підготовлено інформацію щодо стану лісового господарства України у воєнний час для квартального збірника ЄЕК ООН/ФАО;
- взято участь у підготовці та проведенні діалогу високого рівня у тому числі з питання надання допомоги лісовому господарству України. Відповідне рішення схвалене. Відбувається активна співпраця з секретаріатом процесу «Ліси Європи» стосовно імплементації вищезазначеного рішення. Проведені двосторонні переговори стосовно виділення допомоги (Фінляндія, Швеція, Хорватія, Канада, Японія, Швейцарія, ФАО) та взято участь у семінарі-обговоренні поточного стану лісового господарства України у воєнний час;
- ДП «Ліси України» отримало статус асоційованого члена спілки державних лісових компаній Європи EUSTAFOR (статус асоційованого

члена наданий безкоштовно на два роки). Взято участь у щорічній конференції EUSTAFOR з питань лісового моніторингу;

- схвалена заявка Держлісагентства стосовно членства в EUFOREGEN (надано безкоштовно).

Двостороннє співробітництво

Фахівці Держлісагентства взяли участь у двох міжнародних поїздках до Німеччини з метою обміну досвідом, забезпечено участь у 3 міжнародних заходах з метою представлення наслідків війни у лісовому господарстві (Латвійська Республіка, EUSTAFOR, Міністерська конференція Сторін Карпатської Конвенції).

Спільно з інститутом лісової інженерії Віденського університету і Австрійським лісовим дослідним центром опрацьовано питання проведення навчального семінару в Австрії з ефективного планування і будівництва лісових доріг в гірських умовах для фахівців Держлісагентства. Перша частина тренінгу проведена, друга очікується у 2 кварталі 2023 року.

Підготовлені та направлені численні запити на отримання технічної допомоги на відновлення лісового господарства України.

Підписано Меморандум про взаєморозуміння з Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (UNDP Ukraine / ПРООН в Україні).

2.7. РОБОТА З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Громадська рада

Проведено чотири засідання Громадської ради. Інформацію щодо діяльності Громадської ради оприлюднено на вебсайті Держлісагентства.

Громадські акції

Проведено локальні заходи в рамках акції «Створюємо ліси разом» із залученням переселених осіб.

2.8. НОРМОТВОРЧА РОБОТА

У 2022 році прийнято:

- постанову Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2022 року № 1003 «Деякі питання реформування управління лісової галузі»;
- постанову Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2022 року № 1410 «Про внесення змін до Правил відтворення лісів»;
- наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 29 вересня 2022 року № 404 «Про затвердження Положення про міжрегіональні управління лісового та мисливського господарства

Державного агентства лісових ресурсів України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13 жовтня 2022 року за № 1231/38567;

- наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 21 листопада 2022 року № 499 «Про затвердження Порядку видачі посвідчень мисливця і щорічних контрольних карток обліку добутої дичини і порушень правил полювання», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13 грудня 2022 року за № 1592/38928;
- наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 25 листопада 2022 року № 505 «Про затвердження Положення про громадських мисливських інспекторів». зареєстрований в Міністерстві юстиції України 10 січня 2023 року за № 45/39101.

2.9. КАДРОВА РОБОТА

Станом на лютий 2023 року в лісовій галузі мобілізовано 1776 осіб, всього 4300 працівників захищають державу (кожен сьомий працівник бере участь у бойових діях). Внаслідок бойових дій 52 робітники загинули, 87 отримали поранення, 75 пропали безвісти. Крім того, 1823 працівники були змушені змінити місце проживання.

У 2022 році призначено начальника Закарпатського, Івано-Франківського, Тернопільського та Херсонського обласних управлінь лісового та мисливського господарства. Після здійсненої реорганізації призначено керівників Центрально-Західного, Південно-Східного, Центрального, Західного, Південного, Північно-Східного, Південно-Західного та Північного міжрегіональних управлінь лісового та мисливського господарства на період до призначення на цю посаду переможця конкурсу або до спливу дванадцятимісячного строку після припинення чи скасування воєнного стану.

За 2022 рік згідно з пунктом 29 постанови Кабінету Міністрів від 02.08.1995 р. № 597 «Про типову форму контракту з керівником підприємства, що є у державній власності» та відповідно до пункту 18 Положення про Порядок укладання Контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, при найманні на роботу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1993 року № 203, за угодою сторін продовжено 23 контракти з директорами державних підприємств. Укладено 35 нових контрактів з керівниками державних підприємств, 171 директор звільнений з посад (за угодою сторін, по закінченню терміну дії контракту, за порушення умов контракту).

За 2022 рік Держлісагентством винесено 10 дисциплінарних стягнень у вигляді оголошення догани: керівнику ДП «Ужгородський лісгосп» Кополовцю Я.М., ДП «Хустське ЛДГ» Соймі Ю.Ю., ДП «Ужгородський лісгосп» Синичці В.В., ДП «Мукачівський лісгосп» Анталовському В.В., ДП «Мокрянське ЛМГ» Ванджураку П.І., ДП «Великобичківське ЛМГ» Соймі Ю.М. Закарпатського ОУЛМГ; ДП «Кременчуцький лісгосп» Свириденку В.Л. Полтавського ОУЛМГ; ДП

«Станично-Луганське ДЛМГ» Чегринцю С.М., т.в.о. керівника ДП «Новоайдарське ЛМГ» Дудіну Ф.О. та ДП «Кремінське ЛМГ» Склярову В.М. Луганського ОУЛМГ.

Підвищення кваліфікації працівників лісової галузі на базі Українського центру підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства та його філій (далі - Укрцентркадриліс) виконано на 96 відсотків (таблиця додається). На період дії карантину, установленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 р. № 290 та у період воєнного стану в державі, підвищення кваліфікації працівників галузі в Укрцентркадриліс проводились в режимі відеоконференції.

2.10. РОБОТА ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Антикорупційну програму на 2021-2023 роки розроблено та затверджено наказом Державного агентства лісових ресурсів України від 07.09.2021 № 502, яка надіслана на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції.

Антикорупційною програмою визначені конкретні кроки для запобігання працівниками Державного агентства лісових ресурсів України, територіальних органів, підприємств, установ та організацій безпосереднього підпорядкування, норм законодавства, а також передбачається перегляд та удосконалення відповідних нормативно-правових та нормативно-розпорядчих актів у разі неврегульованості або недостатньої врегульованості адміністративних процедур.

Роботу з оцінки корупційних ризиків у Держлісагентства побудовано на засадах прозорості для суспільства та спрямовано на виявлення потенційних й усунення наявних корупційних ризиків, що сприяє підвищенню ефективності і є свідченням результативності антикорупційної діяльності. У Держлісагентстві забезпечено ефективне функціонування уповноваженого підрозділу (особи) з питань запобігання та виявлення корупції. На головній сторінці веб-сайту Держлісагентства наявне посилання на загальнодоступну, спеціальну, окремо визначену рубрику «Гаряча лінія - повідомити про корупцію», де зазначено телефон та електронну пошту для повідомлень про можливі корупційні та пов’язані з корупцією правопорушення.

З метою виявлення проявів корупції у Держлісагентстві запроваджено моніторинг повідомлень в ЗМІ та інтернет-просторі про факти корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень з боку працівників Держлісагентства, підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства. За результатами зазначеного моніторингу проводяться перевірки, за підсумками яких вживаються відповідні заходи реагування, зокрема, вживаються заходи з мінімізації корупційних ризиків. У 2022 році

забезпечено ефективне здійснення контролю за проведенням публічних закупівель з метою мінімізації корупційних ризиків.

Усвідомлюючи важливість інформаційних кампаній, спрямованих на популяризацію антикорупційних заходів, що здійснюються у державі, роз'яснення положень законодавства про запобігання та протидію корупції, Держлісагентство системно провадить відповідну освітню роботу серед посадовців та співробітників, керівників підпорядкованих підприємств, уповноважених з питань запобігання та виявлення корупції територіальних органів.

ІІІ. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Фінансування із загального фонду у 2022 році за бюджетними програмами склало 335236,3 тис.грн (приблизно 10% від потреби у бюджетному фінансуванні), а саме:

- програма 2709010 «Керівництво та управління у сфері лісового господарства» (127694,2 тис.грн);
- програма 2709060 «Ведення лісового та мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді» виключно на функціонування бюджетних установ та установ природно-заповідного фонду (194048,4 тис.грн);
- програма 2701040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері захисту довкілля та природних ресурсів» (13493,7 тис.грн).

Законом України від 22.122018 № 2621 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України», доповнено частину третю статті 29 пунктом 13-4 та частину четверту статті 30 доповнено пунктом 15-1. Відповідно до зазначених змін здійснюється наповнення спеціального фонду Державного бюджету за рахунок рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування і кошти спеціального фонду спрямовуються на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів в лісовому фонді підприємствами південно-східного регіону країни.

За результатами фінансово-господарської діяльності за 2022 рік отримано 23,3 млрд. грн чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що на 8,3 млрд гривень більше 2021 року (приріст 4%).

На ведення лісового господарства державними підприємствами спрямовано 10181,6 млн грн, (на 719,9 млн грн більше 2021 року), із них 10022 млн грн або 98,4% власних обігових коштів підприємств, 125,2 млн.грн з спеціального фонду держбюджету або 1,23 %, 2,3 млн.грн або 0,02% підприємствам виділено асигнувань з місцевих бюджетів, а з інших джерел - 32,0 млн.грн або 0,3%.

Метою діяльності державного підприємства є отримання прибутку. Саме за цієї умови підприємство може стабільно існувати і забезпечувати собі основу для розвитку.

За результатами фінансово-господарської діяльності підприємствами галузі отримано 1190,7 млн грн чистого прибутку.

Показником, що характеризує ефективність діяльності підприємства - є рентабельність.

Слід зазначити збільшення рентабельності діяльності у порівняння з відповідним періодом минулого року з 4,4 % до 4,9%.

За 2022 рік за рахунок власних коштів та коштів місцевого бюджету освоєно 1435,5 млн грн капітальних інвестицій, що на 187,4 млн грн більше минулого року.

Ступінь зносу основних засобів в цілому по галузі становить 61 %.

На фінансовий стан підприємств значний вплив має податкове навантаження. В середньому по галузі відсоток сплачених податків і зборів від чистого доходу становить 41%.

За 2022 рік підприємствами галузі сплачено до бюджету 7 млрд 757 млн грн податків, зборів та обов'язкових платежів.

З них до державного бюджету сплачено 5 млрд 162 млн грн (67 %), до місцевого – 2 млрд 595 млн гривень (33 %).

Найбільшу питому вагу в сумі сплачених податків та зборів становить податок на додану вартість – 42 % (3 млрд 303 млн грн), податок на доходи фізичних осіб – 21,0 % (1 млрд 625 млн грн) та рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – 17 % (1млрд 306 млн грн).

Найбільша сума податків та зборів до бюджетів усіх рівнів сплачена підприємствами наступних облуправлінь: Житомирського – 1 млрд 176 млн грн, Рівненського – 992 млн грн, Львівського – 746 млн грн, Черкаського – 701 млн грн, Сумського – 663 млн грн, Волинського – 652 млн грн., Хмельницького – 619 млн грн., Київського обласного та по м. Києву – 608 млн грн., Закарпатського - 599 млн грн., , та Івано-Франківського – 561 млн грн.

Крім податків підприємствами галузі за звітній період сплачено 1 млрд 891 млн грн єдиного соціального внеску.

Разом сплачено податків та ЄСВ – 9 млрд. 648 млн грн, що на 742 млн грн. або 8 відсотків більше, ніж за 2021 рік.

IV. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

Державне агентство лісових ресурсів України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства

Основними завданнями Держлісагентства є:

– забезпечення реалізації державної політики у сфері лісового й мисливського господарства, а також охорони, захисту, раціонального використання й відтворення ресурсів лісу, мисливської фауни, підвищення ефективності лісового та мисливського господарства;

– здійснює державне управління в галузі ведення лісового і мисливського господарства, а також державного контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів щодо ведення лісового господарства (крім державного контролю з карантину рослин та у сфері захисту рослин);

– розробка та організація виконання загальнодержавних, міждержавних і регіональних програм у сфері захисту, підвищення продуктивності, раціонального використання та відтворення лісів, а також участь у розробці та виконанні таких програм із питань використання та відтворення мисливської фауни, розвитку мисливського господарства, організація лісовпорядкування.

Система Держлісагентства складається з підприємств, установ та організацій державної форми власності.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2022 року № 1003 «Деякі питання реформування управління лісової галузі» замість територіальних органів Державного агентства лісових ресурсів були утворені міжрегіональні територіальні органи Державного агентства лісових ресурсів.

Міжрегіональні управління сприяють забезпеченню формування і реалізації державної політики в сфері лісових відносин та ведення лісового і мисливського господарства та полювання на відповідній території.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2022 року № 1003 «Деякі питання реформування управління лісової галузі» для забезпечення ведення лісового господарства на місцевому рівні утворено державне спеціалізоване господарське підприємство “Ліси України” шляхом злиття спеціалізованих державних лісогосподарських підприємств, які належали до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів.

Державне спеціалізоване господарське підприємство “Ліси України” є відповідальним за весь комплекс лісогосподарських робіт – від садіння лісу до проведення рубок головного користування. Окрім державних підприємств в підпорядкуванні Держлісагентства знаходяться наукові, навчальні організації, заповідники і національні парки, та інші підприємства, установи, організації безпосереднього підпорядкування.

Діюча схема управління Державного агентства лісових ресурсів України станом на 01.01.2023 року

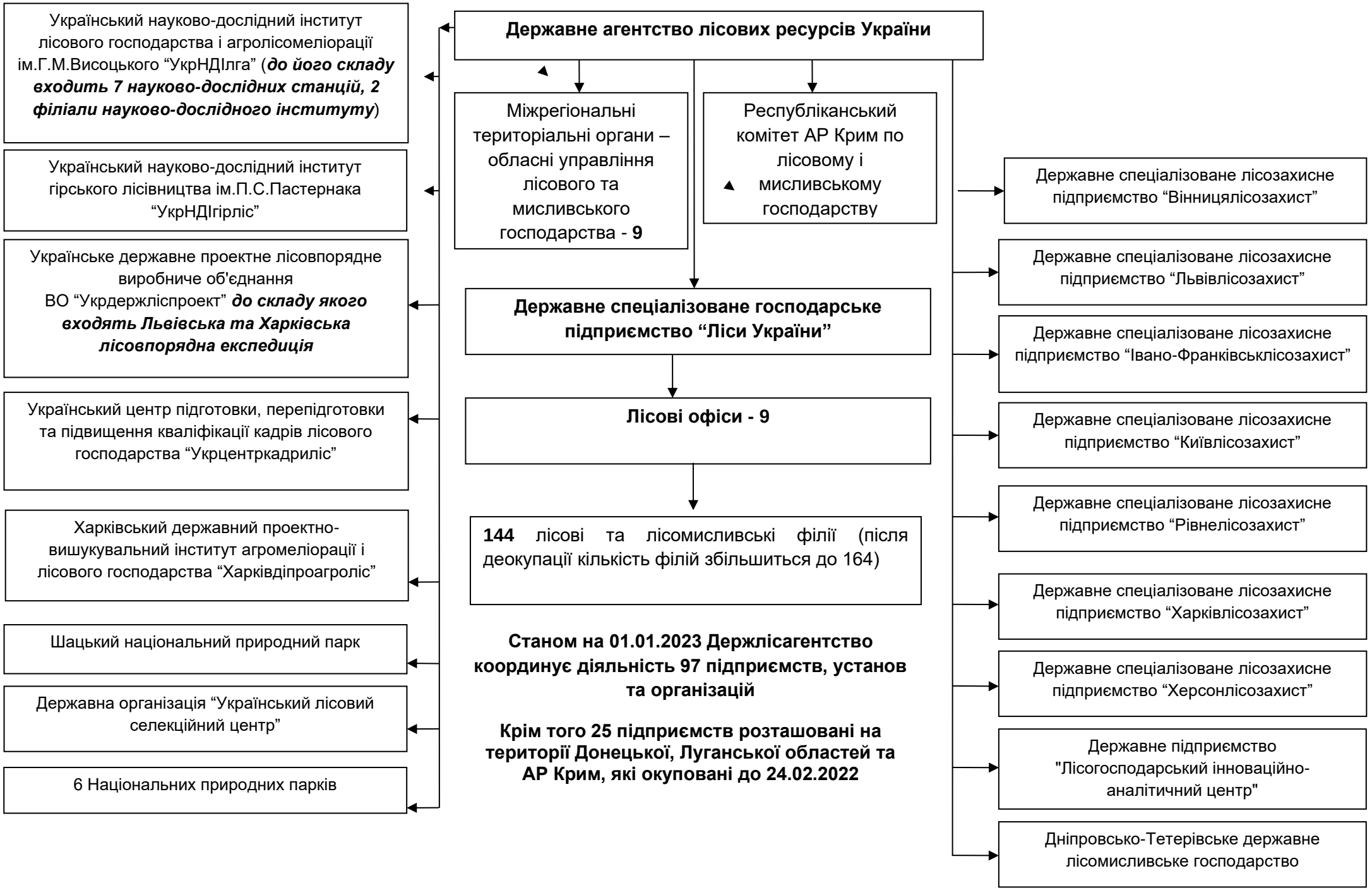

V.СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ 2022ТА ПЕРСПЕКТИВИ 2023

Реорганізація державних лісогосподарських підприємств. У 2022 році продовжено роботи з реформування інституційної структури лісового та мисливського господарства. Питання реформування лісового господарства України було визначено підпунктом 3 пункту 2 Указу Президента України від 7 червня 2021 року № 228 «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів», Державною стратегією управління лісами України до 2035 року, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 №1777-р, протоколом наради під головуванням Прем'єр-міністра України Дениса Шмигаля від 04.02.2022 «Про реформування лісового господарства», дорученням РНБО від 29.06.2022 №1594/14-05/2-22 щодо протоколу №5 засідання робочої групи з питань збереження та відтворення лісів від 28.06.2022.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2022 року № 1003 «Деякі питання реформування управління лісової галузі» (далі – Постанова) замість територіальних органів Державного агентства лісових ресурсів утворено 9 міжрегіональних територіальних органів Державного агентства лісових ресурсів. Затверджено відповідні положення про міжрегіональні управління лісового та мисливського господарства, призначені керівники та затверджені штатні розписи. Новостворюваними міжрегіональними управліннями в 2023 році здійснюються повноваження в повному обсязі.

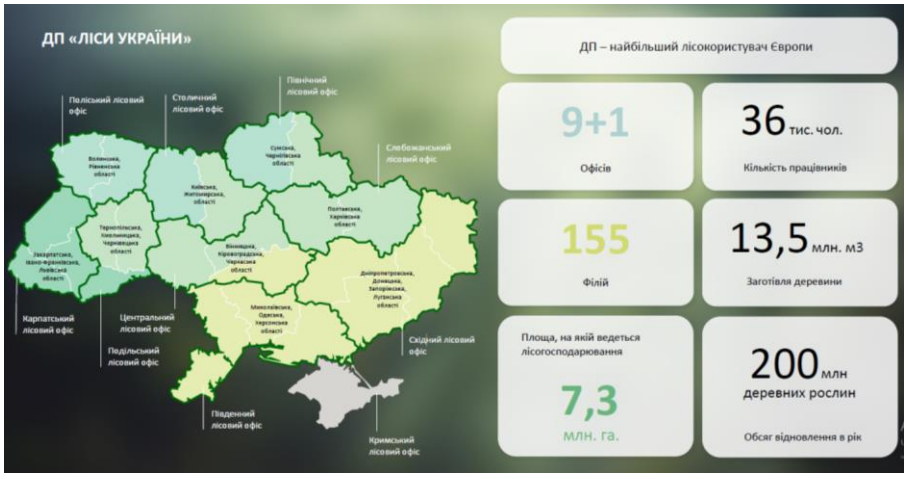

Також відповідно до Постанови для забезпечення ведення лісового господарства на місцевому рівні утворено державне спеціалізоване господарське підприємство "Ліси України" (далі – єдине підприємство) шляхом злиття спеціалізованих державних лісогосподарських підприємств, які належали до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів. Станом на лютий 2023 року:

- Держлісагентством створено єдине підприємство;
- єдиним підприємством створено регіональні лісові офіси та призначено їхніх керівників;

- єдиним підприємством створено філії та призначено директорів філій;
- затверджені штатні розписи філій та працівникам державних лісогосподарських підприємств, що припиняються, запропоновані відповідні посади;
- запрацювала в тестовому режимі нова система закупівель єдиного підприємства через платформу E-tender.

У 2023 році забезпечено безперервність виконання лісогосподарських заходів.

Реформування лісової галузі не відобразиться на сумах податків, що надходять до місцевих бюджетів від державних лісогосподарських підприємств. Місцеві податки та збори, що сплачувались раніше державними лісогосподарськими підприємствами, так само надходитимуть до бюджетів тих самих ОТГ, сільських та селищних рад (механізм зарахування регулюється Податковим та Бюджетним кодексами України) від відповідних філій. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, як і податок за лісові землі перераховуватимуться до місцевого бюджету за місцезнаходженням лісової ділянки. Податок на доходи фізичних осіб, нарахований працівникам структурних підрозділів, надходитиме до місцевого бюджету за місцезнаходженням такого підрозділу.

Реформа лісової галузі ставить за мету розвиток лісоресурсного потенціалу, підвищення екологічних стандартів та отримання економічної вигоди у вигляді сталого зростання й підвищення конкурентоздатності економіки як держави в цілому, так і лісових територій зокрема. А значить підвищення суспільного та індивідуального добробуту, майбутнього процвітання та якості життя для працівників лісового господарства. Досягнення цих цілей потребує узгоджених політичних ініціатив, ефективних управлінських рішень та довгострокових інвестицій. Саме тому здійснюється системна трансформація сфери лісогосподарювання для забезпечення нової якості ведення лісового господарства на всіх рівнях.

На даний час державними підприємствами, які перебувають у стані припинення, підготовлено та затверджено 144 передавальні акти, що становить 89 відсотків від запланованої кількості підприємств у складі новоствореного підприємства.

Покращення фінансового забезпечення. Оптимізація чисельності державних лісогосподарських підприємств не принесе суттєвого економічного ефекту без зміни підходів до податкового навантаження лісової галузі. Наразі прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 14.07.2021 № 718 «Про внесення зміни до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об’єднаннями», якою встановлено, що частина чистого прибутку (доходу), що відраховується державними лісогосподарськими, лісозахисними, іншими

підприємствами, які належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів, до державного бюджету, визначається у розмірі 50 відсотків за умови спрямування ними 30 відсотків чистого прибутку (доходу) від своєї діяльності на придбання необоротних активів, необхідних для здійснення заходів з охорони, захисту, використання та відтворення лісів. Крім того, планується зміна системи оподаткування державних лісогосподарських підприємств за рахунок відміни рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та земельного податку на лісові землі і запровадження єдиного лісового податку, який забезпечить дотримання основних принципів оподаткування: рівномірності, соціальної справедливості, фіскальної достатності та цілеспрямованого використання податків як фінансових регуляторів. На сьогодні, податки та інші обов'язкові платежі становлять 41 відсоток від чистого доходу реалізації продукції.

Діджиталізація

1. е-ЛК. В національній онлайн-платформі «ЕкоСистема», що доступна за посиланням https://eco.gov.ua/, у розділі отримання е-послуг у сфері лісового господарства «е-Ліс» впроваджено пілотний проєкт для подачі документів на отримання і видачу лісорубного квитка. Наразі триває бета-тестування разом з користувачами, що були обрані як тестова група для використання е-послуг, з подальшим підключенням нових користувачів по кожній області. Також в рамках розроблення електронного сервісу відбувається оновлення нормативно-правової бази щодо видачі спеціального дозволу на використання лісових ресурсів та сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів.

2. е-Сертифікат. Електронний сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів. Розроблено детальне технічне завдання та розпочато підготовчі роботи відповідно до технічного завдання щодо функціональної складової бекендової частини сервісу. Завдяки реалізації проєкту, механізм підготовки та видачі Сертифікатів буде автоматизованим, що виключить можливість корупційної складової під час видачі Сертифікатів та маніпуляцій зі сторони експортерів з первинними бухгалтерськими та товарно-транспортними документами. Буде створено досконалий електронний моніторинг обсягу заготівлі та експорту лісопродукції, прозорий механізм видачі Сертифікатів з функціями контролю часу подачі документів експортером, часу видачі Сертифіката та часу відмови у видачі Сертифіката. Експортери заощадять значну кількість часових та матеріальних ресурсів, пов'язаних із зникненням необхідності фізичної присутності експортера для подачі документів для отримання Сертифікату та отримання паперового примірника Сертифікату.

3. Розроблено державний онлайн-магазин з продажу дров для населення «ДроваЄ». Магазин дозволяє розмістити свою продукцію постійним лісокористувачам.

Головні особливості веб-платформи «ДроваЄ»:

- Для боротьби із тіньовим ринком - на одну фізичну особу встановлюється ліміт на покупку 15 м3 дров на опалювальний сезон.
- Для уникнення зловживань і оптових закупівель – в магазині встановлена система авторизації користувачів *BankID НБУ.
- Для моніторингу **своєчасності** відвантажень замовлень до клієнтів - розроблена 3-х рівнева система адміністрування (на рівні лісгосп/обласне управління/центральний апарат).
- Для чіткого обліку покупців по всій країні - проводиться інтеграція із системою Електронного Обліку Деревини для перевірки вже здійснених покупок конкретним покупцем.

4. Санітарні рубки. Інформація про санітарні рубки стала максимально відкритою для громадськості. Із січня 2022 року всі документи, які супроводжують санітарні рубки, почали централізовано збиратися на офіційному сайті Державного агентства лісових ресурсів України.

5. Запущено проєкт дешифрування знімків для визначення площ лісів України. Розроблено методологію використання маски лісів території України на основі матеріалів дистанційного зондування Землі. Беручи за основу розроблену методику, проведено дешифрування та згенерована маска лісів 16 найбільш лісистих областей – 35 млн га або 59% території України. Це північна, західна та центральна частина країни. Дешифровано 23 області, що становить 55,1 млн га або 91% території України. Це північна, західна, центральна та частково південна (крім АР Крим) та східна частина держави, для яких згенеровані маски лісів.

В результаті дешифрування встановлено, що площа ділянок, вкритих деревною рослинністю (бралися до уваги ділянки, площа яких становить не менше 0,1 га), є більшою за офіційні дані 2010 р. приблизно на 18%. Залежно від регіону перевищення даних за 2010 р. становить від 8% до 28%. А це + 1,6 млн га площі, вкритої деревною рослинністю за рахунок самосійних лісів за межами лісового фонду, лісосмуг, зелених насаджень в населених пунктах, захисних насаджень та інших категорій деревних насаджень, які були не враховані під час обліку лісів 2010 р.

6. Лісовий портал. Створення Лісового порталу дасть можливість мати під руками уніфіковане рішення у вигляді інформаційного ресурсу, де систематизовано всі послуги, реєстри та дані. Розроблено та затверджено дизайн головної сторінки. Наразі роботи припиненні у зв’язку із воєнними діями.

7. Запущено пілотний проект на блокчейні разом із FSC.

8. Проходить процес створенням електронної товарно-транспортної накладної. Єдиний інструмент для прозорого процесу оформлення документів на вантажоперевезення, що дозволяє легко оформити е-ТТН, провести миттєво обмін електронними документами, і все це буде надійно зберігатися та легко відшукуватись в електронному архіві.

9. КСЗІ мереж мисливської галузі. Реалізовано перший етап технічного процесу створення комплексної системи захисту інформації інформаційно-телекомунікаційної системи «Мисливець», що складається з автоматизованої інформаційної системи «Мисливець» та мережі передачі даних, шляхом доопрацювання механізмів розмежування доступу в інформаційній системі та досягнення максимальної ефективності захисту за рахунок одночасного цільового використання усіх необхідних ресурсів.

10. Розпочато процес об'єднання структурно-розрізнених регіональних баз даних в Єдину базу даних «Мисливець». Вже отримано всі регіональні бази даних, вивчена їх структура та розроблено план злиття децентралізованих баз даних в єдину базу з уніфікованою структурою.

Збільшення площі лісів та відтворення лісових ландшафтів

Суттєвих результатів досягнуто у питанні визначення та збереження самосійних лісів. Для збереження самозалісених земель на підставі наданої Держгеокадастром інформації, державними лісогосподарськими підприємствами відповідно до чинного законодавства розпочато відповідні заходи з метою приєднання самозалісених ділянок до складу цих підприємств.

У 2022 році прийнято Закон України від 20.06.2022 № 2321-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо збереження лісів». Законом передбачено:

- визначення механізму збереження самосійних лісів з подальшим веденням лісового господарства на цих територіях;
- встановлення заборони на розорювання пасовищ і сіножатей на період до 01.01.2025 року;
- проведення інвентаризації відмінних від ріллі ділянок, які були передані з державної в комунальну власність з метою виявлення природоохоронних ділянок та вжиття заходів для їх збереження;
- спрощення процедури ведення лісового господарства для постійних лісокористувачів та власників лісів на площі менше 100 га;
- надання Кабінету Міністрів України права погоджувати зміну цільового призначення лісів на землях всіх категорій, права надавати в постійне користування ліси державної форми власності для ведення лісового господарства;
- введення заборони на використання інвазійних видів дерев при лісорозведенні;
- спрощення процедури лісорозведення;
- спрощення процедури переведення в землі лісогосподарського призначення земель приватної власності при наявності бажання власника;
- підтвердження права власності на ліси для державних та комунальних лісогосподарських підприємств на основі планово-картографічних матеріалів лісовпорядкування;

- запровадження механізму викупу державою земельних ділянок для збереження територій природно-заповідного фонду та ведення лісового господарства.

На виконання даного закону Кабінетом Міністрів України прийнято наступні постанови:

- від 22.12.2022 № 1410 «Про внесення змін до Правил відтворення лісів»;
- від 04.02.2023 № 105 «Про затвердження Порядку вирубування дерев і чагарників та використання одержаної при цьому деревини у разі зміни цільового призначення земельних лісових ділянок або встановлення сервітуту з метою їх використання в цілях, не пов'язаних із веденням лісового господарства, та переведення земельних лісових ділянок до нелісових земель»;
- від 07.02.2023 № 112 «Про затвердження Порядку здійснення лісовпорядкування».

Наразі Держлісагентством продовжується робота з приведенням нормативно-правових актів у сфері лісового господарства до кращих європейських практик.

Станом на 01.01.2023 державні підприємства Держлісагентства направили 1675 клопотань до відповідних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо передачі само залісених земельних ділянок у постійне користування на загальну площу 44,7 тис. га.

Отримано 1040 відповідей, з них 410 позитивних на загальну площу 11,8 тис. га. Із даної площі розроблено 193 проектів землеустрою або технічної документації на загальну площу 3136,07 га, присвоєно кадастрових номерів – на 3122,27 га, отримано витягів з державного реєстру речових прав – на 2006,1 га.

Створення, будівництво та розширення лісових селекційно-насіннєвих центрів

Держлісагентство затвердило план заходів зі створення лісових селекційно-насіннєвих центрів у 2022 році, яким передбачалось будівництво 9 -ти нових, розширення існуючих 2-х та відновлення 1-го у ДП «Лиманський лісгосп» (Донецька область) селекційно-насіннєвих центрів для вирощування садивного матеріалу із закритою кореневою системою.

Відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», на виконання пункту 3 наказу Державного агентства лісових ресурсів України від 11.05.2022 № 381 «Про результати лісокультурного виробництва у 2021 році та завдання на 2022 рік з врахуванням особливостей роботи в умовах воєнного стану», щодо внесення змін до наказу Державного агентства лісових ресурсів України від 22.02.2022 № 335 «Про затвердження плану заходів зі створення лісових селекційно-насіннєвих центрів у 2022 році» та пропозицій обласних управлінь лісового та мисливського господарства прийнято рішення про внесення змін до

плану заходів зі створення лісових селекційно-насіннєвих центрів (наказ від 06.06.2022 № 454), згідно з яким у 2022 році заплановано будівництво 5-ти нових, та розширення 1-го існуючого селекційно-насіннєвих центрів для вирощування садивного матеріалу із закритою кореневою системою та у 2023 році будівництво 4-х нових, розширення 1-го існуючого селекційно-насіннєвих центрів та відновлення 1-го у ДП «Лиманський лісгосп» (Донецька область) для вирощування садивного матеріалу із закритою кореневою системою.

У вересні 2022 року на базі ДП «Овруцький спецлісгосп», що координувався Житомирським обласним управлінням лісового та мисливського господарства відкрито селекційно-насіннєвий центр. На початку листопада 2022 року розширено селекційно-насіннєвий центр на базі державних підприємств «Славутський лісгосп» та «Ізяславський лісгосп», що координувалися Хмельницьким обласним управлінням лісового та мисливського господарства.

У 2023 році планується здійснити наступні кроки з удосконалення сталого лісоуправління:

- Ліквідація негативних наслідків збройної агресії рф на лісове господарство.
- Подальше виконання програми Президента України «Зелена країна».
- Подальша цифровізація лісового господарства.
- Подальше розширення існуючих потужностей та будівництво нових лісонасінєвих заводів для вирощування посадкового матеріалу із закритою кореневою системою.
- Подальше формування ефективного та прозорого ринку деревини.
- Подальший розвиток рекреації.
- Подальше запровадження принципів наближеного до природи лісівництва.